

Д. В. Каменський,
завідувач кафедри правознавства
Бердянського державного
педагогічного університету,
доктор юридичних наук

УДК 343.1

DOI 10.37749/2308-9636-2021-1(217)-2

ДО ПИТАННЯ ПРО БЛАНКЕТНИЙ СПОСІБ КОНСТРУЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАБОРОН (НА ПРИКЛАДІ НОРМ РОЗДІЛУ VII ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ)

Статтю присвячено аналізу бланкетного способу описання диспозицій кримінально-правових заборон, зокрема норм розділу VII Особливої частини КК України. Установлено, що при застосуванні бланкетних диспозицій зміст кримінально-правового діяння визначається як законом про кримінальну відповідальність, так і нормами інших галузей права; водночас такі диспозиції не замінюють норми кримінального права, виконуючи в таких випадках допоміжну уточнюючу функцію. Визначено, що бланкетний спосіб опису економічних статей кримінального законодавства обумовлений особливим значенням кримінальної заборони, яка захищає економіку як регулятор відносин, що регламентуються некримінальними правовими актами.

Ключові слова: бланкетна диспозиція, економічний злочин, нормативно-правовий акт, диспозиція, регулятивне законодавство.

Закріплення в чинному КК України нормативних підстав відповідальності за суспільно небезпечні порушення у сфері економічних відносин обумовлює виникнення нагальної потреби в загальнотеоретичному осмисленні та змістовому юридичному аналізі проблемних питань, пов'язаних з особливостями реалізації механізмів такої відповідальності. Такі процеси цілком природно відбуваються в умовах еволюції відносин у різних сферах вітчизняної економіки, бурхливого (часом відверто спонтанного) розвитку регулятивного (економічного) законодавства, а також покращення рівня правосвідомості громадян. Ураховуючи відносно молоду систему ринкової еконо-

міки України, наявність чималої кількості недоліків у регулюванні економічних процесів, а також очевидно недостатню узгодженість між власне кримінально-правовими та регламентуючими положеннями українського законодавства щодо додержання вимог законодавства під час ведення бізнесу, значною мірою актуалізується науковий пошук шляхів синхронізації кримінального та регулятивного законодавства у сфері економіки.

Норми розділу VII Особливої частини КК України традиційно містять бланкетні диспозиції. Застосування останніх, як відомо, передбачає звернення до норм інших галузей законодавства, які конкре-

тизують передбачені або частково описані у КК ознаки складів злочинів. Під час кваліфікації злочинів, передбачених статтями з бланкетними диспозиціями, повинні встановлюватись ознаки, які містяться не лише в кримінальному законі, а й в інших нормативних актах, нормативно-правових договорах, правових звичаях — ці ознаки є обов'язковими для встановлення.

При застосуванні досліджуваних диспозицій зміст кримінально-правового діяння визначається як законом про кримінальну відповідальність, так і нормами інших галузей права. Однак останні не замінюють норми кримінального права. Вони виконують у таких випадках «субсидіарну», конкретизуючу функцію. Вони уточнюють і доповнюють положення кримінального закону. Водночас і при бланкетній диспозиції норма кримінального закону не змінюється за своєю суттю [1, с. 313].

Помітний внесок у дослідження феномена бланкетності в науці кримінального права України зробили, зокрема, такі автори як Ю. Баулін, Г. Болдарь, С. Гавриш, Н. Гуторова, О. Дудоров, В. Навроцький, Ю. Пономаренко, В. Тацій, Є. Фесенко, С. Яценко. Якісний системний авторський аналіз зазначеної проблеми здійснила Г. Яремко на сторінках дисертаційного дослідження, присвяченого бланкетним диспозиціям у статтях Особливої частини КК України. Наукова стаття О. Дудорова, присвячена проблемним питанням і перспективам розвитку бланкетного способу описання диспозицій кримінально-правових норм привертає увагу послідовністю наукового аналізу, ретельним висвітленням гостродискусійних положень, а також конструктивними висновками, що спонукають по-іншому поглянути на питання законодавчої техніки, доктринального тлумачення та наявних правозастосовних підходів до сфери бланкетності [2, с. 372—378]. Стабільний науковий інтерес до питань, пов'язаних з особливостями побудови, тлумачення й застосування бланкетних диспозицій норм КК

зумовлений, поміж іншого, сучасними тенденціями розвитку суспільних відносин, які вимагають запровадження нових, так би мовити, «гібридних» моделей кримінально-правового регулювання цих відносин.

У загальноправовому розумінні бланкетність розглядається здебільшого як один зі способів викладення норм права в статтях нормативно-правових актів. Так, у Рішенні від 19 квітня 2000 р. № 6-рп/2000 у справі про зворотну дію кримінального закону в часі КСУ зазначив, що бланкетна диспозиція кримінально-правової норми лише називає або описує злочин, а для повного визначення його ознак відсилає до інших галузей права. Суд додав, що бланкетна диспозиція кримінально-правової норми має загальний і конкретизований зміст: загальний зміст бланкетної диспозиції передається словесно-документною формою відповідної статті Особливої частини КК України, а конкретизований зміст передбачає певну деталізацію відповідних положень інших нормативно-правових актів, що наповнює кримінально-правову норму більш конкретним змістом [3].

Розмірковуючи над питаннями визначення та змісту охоронної функції кримінального права, Н. Гуторова ідентифікує низку проблем, пов'язаних із відсутністю узгодженої взаємодії між нормами КК та законодавчими положеннями інших галузей національного законодавства. Реагуючи на таку системну незгодженість, дослідниця висуває пропозицію розробити науково обґрунтовані принципи і правила про співвідношення норм кримінального права з нормами інших галузей права [4, с. 35].

На мій погляд, вироблення єдиної системи доктринальних правил, які адресують «точки дотику» між положеннями КК України та нормативними актами інших галузей права з позицій наукового обґрунтування, систематизованості, уніфікованості та практичної доцільності, видається корисним проектом, здатним сприяти активному прогресу вітчизняного кримінального законодавства.

Необхідність звернення під час кваліфікації злочинів до інших нормативних актів, які не включені до галузі кримінального законодавства, однак на які треба посылатися для повного розкриття (конкретизації) змісту складу злочину, закладена вітчизняним законодавцем задалегідь, уже на стадії ухвалення кримінально-правової норми з бланкетною диспозицією. Має рацію В. Борисов, коли пише, що акти та норми, які конкретизують зміст відповідних диспозицій, можуть бути видані до набрання чинності законом про кримінальну відповідальність, який містить бланкетну диспозицію, одночасно з ним або після його видання; вони можуть змінюватися, але при цьому норма закону про кримінальну відповідальність, яка має бланкетну диспозицію, залишається без змін [5, с. 44].

Загалом питання про галузеву афілійованість нормативних актів, безпосередньо пов'язаних із бланкетними диспозиціями норм КК, у літературі вирішується, як відомо, неоднозначно. Частина науковців визнає такі акти джерелом кримінального права, виходячи з того, що вони разом із нормами КК визначають злочинність діянь. Водночас інші вчені заперечують тезу про «кримінально-правову належність» нормативних актів, до яких відсилають бланкетні диспозиції норм КК, вважаючи, що всі без винятку ознаки складів злочинів зосереджені саме в КК, а не розкидані по інших нормативних актах.

На фоні існування в літературі двох протилежних точок зору щодо визнання/невизнання норм регулятивного законодавства джерелом кримінального права я приєднуюсь до групи вчених, які виступають за визнання. Має рацію П. Андрушко, який серед більш традиційних джерел кримінального права (Конституція, КК, правові позиції Конституційного Суду України, правові позиції ЄСПЛ) виокремлює також нормативно-правові акти регулятивного законодавства, зокрема при застосуванні

кримінально-правових норм з бланкетними диспозиціями, за допомогою яких визначається (конкретизується) зміст окремих ознак складу злочину, вчинення якого інкримінується особі (ознаки діяння, предмета, знарядь учинення злочину, ознаки суб'єкта) [6, с. 8]. Ця теза набуває особливої актуальності під час кваліфікації діянь, описаних заборонами розділу VII Особливої частини КК з традиційно бланкетними диспозиціями.

Очевидно, що бланкетність як специфічний прийом законодавчої техніки дозволяє не загроможувати текст КК України положеннями регулятивного законодавства, ґрунтується на системному характері права та взаємозв'язку його галузей і норм, відповідає вимогам стабільності, гнучкості і компактності КК, слугує уніфікації законодавства за умов ускладнення та диференціації охоронюваних кримінальним законом праввідносин і водночас виводить кримінально-правові заборони на міжгалузеву «орбіту», сприяє зменшенню кількості оціночних ознак у КК. Існування автономного масиву регулятивного законодавства, що не є частиною кримінального закону України, водночас допомагає встановити його зміст та межі, цілком відповідає волі вітчизняного законодавця, стратегічним завданням національної кримінально-правової політики, а також мінливим тенденціям бурхливого розвитку сучасних соціально-економічних відносин. Справді, інтенсивність внесення змін до економічного блоку вітчизняного законодавства повністю виправдовує розмежування змісту норм кримінально-правового та позитивного спрямування. У протилежному випадку про якість і стабільність кримінального закону взагалі би не йшлося.

Наразі до великого за обсягом масиву економічного законодавства (регулює економічні процеси на всіх рівнях) в Україні можна віднести, наприклад, спеціальні закони та кодекси, які регламентують питання реалізації податкової, бюджетної, банківської, зовнішньоеко-

номічної діяльності, численні урядові постанови, накази, положення, правила, інструкції, методики, видані та затверджені центральними та регіональними органами влади. Такий підхід законодавця до конструювання диспозицій обумовлений специфікою охоронюваних аналізованим розділом КК України відносин, які досить ретельно регламентовані іншогогалузевими нормативними актами [7, с. 72]. Останні, своєю чергою, встановлюють загальні й спеціальні вимоги з боку держави до здійснення економічної діяльності, визначають обов'язкові нормативи, стандарти, застереження, компенсаторні механізми, соціальні гарантії.

Напевне має рацію П. Яні, пояснюючи бланкетний характер опису економічних статей кримінального законодавства особливим значенням кримінальної заборони, яка захищає відносини у сфері економіки як регулятора відносин, що регламентуються некримінальними правовими актами [8, с. 60].

Економічна сфера діяльності держави в умовах розбудови ринкової моделі є високомінливою та рухливою, що втілюється, не останньою чергою, в об'ємній нормативній базі, яка складається з численних законодавчих актів, а також підзаконних нормативних актів та локальних актів юридичних осіб. А тому під час конструювання складів кримінально-караних діянь у сфері економіки законодавець зобов'язаний використовувати лише ті прийоми законодавчої техніки, які здатні забезпечити стабільність і гнучкість кримінального закону в разі змін у регулятивному законодавстві.

За результатами аналізу окремих аспектів міждисциплінарного зв'язку кримінального права на прикладі кримінально-правової норми, передбаченої ст. 199 КК України, І. Михайлов формулює узагальнювальний висновок про поєднання в деяких випадках положень кримінального права з фінансовим, податковим, бюджетним, цивільним, господарським правом. Позиція автора ґрунтується на

вивченні «міжгалузевого» підходу до описання нормативно визначеного кола предметів фальшивомонетництва [9, с. 486].

Видається, що, з одного боку, відсутність посилання, тобто безпосередньої вказівки на конкретні норми регулятивного права, певною мірою ускладнює застосування бланкетних диспозицій. З іншого боку, така відсутність є цілком виправданою, адже посилання в бланкетній диспозиції норми КК на конкретні нормативно-правові акти позбавило б її такої переваги як «стійкість» в умовах нестабільності регулятивного законодавства.

Наразі очевидний приклад безпосередньої текстуальної вказівки в кримінальному законі на положення позитивного законодавства взагалі, тобто не до конкретних норм з метою уточнення змісту діяння знаходимо в диспозиції 222¹ КК України, присвяченої протидії маніпулюванню на фондовому ринку. Там чітко вказано: «Умисні дії службової особи учасника фондового ринку, що мають ознаки маніпулювання на фондовій біржі, встановлені відповідно до закону щодо державного регулювання ринку цінних паперів...».

У наведених нормах КК вітчизняний законодавець прагматично конкретизував змістові зв'язки між нормою кримінального і спеціального регулятивного закону, що, на мій погляд, варто сприймати позитивно. У такий спосіб, по-перше, чітко встановлюються межі обсягу протиправної поведінки, за які представникам правозастосовної практики виходити під час кримінально-правової оцінки вчиненого категорично заборонено. Одночасно тут певною мірою полегшується робота правозастосувача, оскільки конкретизовано нормативні акти некримінального спрямування, на які потрібно спиратися під час розслідування та подальшого судового розгляду справи. По-друге, такий нормативно-конкретизований підхід до конструювання кримінально-правових заборон очевидно

сприяє уніфікації і спрощенню підходів до кваліфікації суспільно небезпечних діянь у сфері економіки. Він демонструє, що державі не потрібні численні закони та підзаконні акти, які текстуально, хронологічно та за юридичною силою занадто розірвані та перекручені між собою. Навпаки, цей підхід свідчить про прагнення законодавця дати бізнесу і правоохоронним органам більш вдалу, більш інформативну «дорожню карту», яка недовзначно вказуватиме всім учасникам кримінально-правових відносин на те, де саме починається й де закінчується кримінально карана поведінка.

У зв'язку з цим постає актуальне питання про доречність внесення змін до деяких норм КК про злочини у сфері господарської діяльності щодо конкретизації нормативних актів, до яких звертаються бланкетні диспозиції таких статей. Прикладом доцільності врахування наведеної пропозиції може слугувати чинна редакція ст. 212 КК, в якій йдеться про умисне ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять у систему оподаткування і введені в установленому законом порядку. Як бачимо, із тексту статті не зрозуміло, про який саме закон, закони чи загалом нормативні акти різної юридичної сили йдеться. Для порівняння, у п. 7.2 ст. 2 ПК України безпосередньо зазначено, що будь-які питання щодо оподаткування регулюються цим Кодексом і не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів, що містять виключно положення щодо внесення змін до цього Кодексу та/або положення, які встановлюють відповідальність за порушення норм податкового законодавства. Іншими словами, у цій нормі йдеться про те, що лише положення ПК України регламентують питання, пов'язані з нормальним функціонуванням системи оподаткування. Відповідно, юридичною підставою порушення порядку оподаткування, що відбувається, зокрема, внаслідок злочинного ухилення від сплати обов'язкових платежів, повинна визнаватися

відповідна норма ПК України. Отже, лексичний зворот «у встановленому законом порядку» у тексті диспозиції ч. 1 ст. 212 КК України доречно замінити на більш конкретизований «у встановленому Податковим кодексом порядку». Принагідно звернуся до ще одного прикладу, який розкриває нестабільність бланкетних диспозицій.

У 2006 р. вітчизняний КК було доповнено ст. 232¹ «Незаконне використання інсайдерської інформації». Ключовою ознакою цієї заборони є саме інсайдерська інформація, визначення якої міститься у ч. 1 ст. 44 Закону України від 23 лютого 2006 р. «Про цінні папери та фондовий ринок», яким і було запроваджено кримінальну відповідальність за зловживання інсайдерською інформацією. 22 квітня 2011 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації» поняття інсайдерської інформації було суттєво доопрацьовано законодавцем. Зокрема, новою редакцією ч. 1 ст. 44 Закону «Про цінні папери та фондовий ринок» було закріплено новий підхід у розумінні, що є інсайдерською інформацією. Відтепер інсайдерською інформацією визнається не лише інформація про цінні папери емітента, а й інформація про похідні (деривативи) цього емітента. Також у попередній редакції закону про цінні папери інсайдерською вважалася неоприлюднена інформація щодо всіх цінних паперів емітента, а після внесення відповідних законодавчих змін інформація про цінні папери й деривативи належить до інсайдерської лише в тому випадку, якщо ці цінні папери та/або деривативи перебувають в обігу на фондовій біржі. Таким чином, диспозиція ст. 232¹ КК, яка із самого початку була сконструйована за принципом бланкетності, була, шляхом унесення офіційних змін у 2011 р., вдосконалена як за обсягом юридично значущої поведінки, так і за параметрами якості нормативного описання ознак злочину.

Цей приклад симптоматично підкреслює вельми мінливий (нестабільний) характер українського регулятивного зако-

нодавства, що постійно проходить етапи переглядів, змін і доповнень. Відповідно, кримінально-правові норми з бланкетними диспозиціями залишаються незмінними лише «ззовні», тоді як їхнє змістове наповнення, тобто межі окресленої ними протиправної поведінки, також змінюються вслід за зміненими позитивними приписами. Виходить, що кримінально-правова матерія стає зовнішньою щодо нормативної матерії регулятивного законодавства. А це спонукає замислитися над висвітленою деякими фахівцями серйозною проблемою щодо характеру співвідношення та функціонально-підпорядкованої взаємодії між відповідними положеннями кримінального та некримінального закону.

Насамкінець варто підтримати висловлену в юридичній літературі пози-

цію про те, що реформування об'єкта та системи норм про злочини проти порядку здійснення економічної діяльності повинно мати своїм головним завданням ретельну розробку конкретних кримінально-правових норм з метою створення міжгалузевого механізму правового регулювання, який забезпечуватиме ефективне функціонування економічних інститутів та додержання правопорядку у сфері майнового обігу об'єктів цивільних прав. У цій тезі наголос, очевидно, повинен стояти на потребі розробки дієвого міжгалузевого механізму правового регулювання: він, вважаю, здатен забезпечити нормативну збалансованість та підвищити правозастосовну ефективність «економічного» сегмента кримінально-правової матерії.

Список використаної літератури

1. Крайник Г. С. Норми кримінального кодексу України з бланкетними диспозиціями у сфері забезпечення використання технічних систем // Наука кримінального права в системі міждисциплінарних зв'язків: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 9—10 жовт. 2014 р. Харків, 2014. С. 309—314.
2. Дудоров О. О. Бланкетність у кримінальному праві: проблеми і перспективи // Запорізькі правові читання: тези доповідей щорічної Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 15—16 травня 2008 р. / за заг. ред. С. М. Тимченка і Т. О. Коломoeць. Запоріжжя: ЗНУ, 2008. С. 372—378.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень ст. 58 Конституції України, статей 6, 81 Кримінального кодексу України (справа про зворотню дію кримінального закону в часі) від 19 квітня 2000 р. № 6-рп/2000. Справа № 1-3/2000 // Вісник Конституційного Суду України. 2000. № 2. С. 29—34.
4. Гуторова Н. О. Охоронна функція кримінального права // Наука кримінального права в системі міждисциплінарних зв'язків: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 9—10 жовт. 2014 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2014. С. 31—35.
5. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю. В. Баулін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2010. 455 с.
6. Андрушко П. П. Джерела кримінального права України: поняття, види. Адвокат. 2011. № 6. С. 7—20.
7. Каменський Д. В. Деякі особливості бланкетного способу викладення кримінально-правових заборон у сфері економіки США // Новітні кримінально-правові дослідження — 2016: зб. наук. праць / відп. ред.: д-р юрид. наук, проф. О. В. Козаченко. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 70—73.
8. Яни П. С. Актуальные проблемы уголовной ответственности за экономические и служебные преступления. М., 1997. 97 с.
9. Михайлов І. М. Окремі аспекти міждисциплінарного зв'язку кримінального права (на прикладі кримінально-правової норми, передбаченої ст. 199 КК України) // Наука кримінального права в системі міждисциплінарних зв'язків: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 9—10 жовт. 2014 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2014. С. 484—487.

References

1. Krainik G. S. Norms of the Criminal Code of Ukraine with blanket dispositions in the field of ensuring the use of technical systems // The science of criminal law in the system of interdisciplinary relations: materials of the international scientific-practical conf., Oct. 9—10. 2014. Kharkiv, 2014. Pp. 309—314.
2. Dudorov O. O. Blanketness in criminal law: problems and prospects // Zaporizhzhya legal readings: Abstracts of the annual International scientific-practical conference, Zaporizhzhya, May 15—16, 2008 / For the general. ed. S. M. Tymchenko and T. O. Kolomoiets. Zaporozhye: ZNU, 2008. Pp. 372—378.
3. Judgment of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional petition of 46 deputies of Ukraine on the official interpretation of the provisions of Article 58 of the Constitution of Ukraine, Articles 6, 81 of the Criminal Code of Ukraine (case on retroactive effect of criminal law in time) of April 19, 2000 № 6-рп / 2000. Case № 1-3 / 2000 // Bulletin of the Constitutional Court of Ukraine. 2000. № 2. Pp. 29—34.
4. Gutorova N. O. Security function of criminal law / N. O. Gutorova // The science of criminal law in the system of interdisciplinary relations: materials of the international. scientific-practical conf., Oct. 9—10. 2014 / editor: V. Ya. Tatsiy (ed.), V. I. Borisov (Deputy Editor-in-Chief) and others. Kharkiv: Pravo, 2014. Pp. 31—35.
5. Criminal law of Ukraine: General part: textbook / Yu. V. Baulin et al.; for order. V. V. Stashisa, V. Ya. Tatsia. 4th ed., Reworked. and add. Kharkiv: Pravo, 2010. 455 p.
6. Andrushko P. P. Sources of criminal law of Ukraine: concepts, types. Lawyer. 2011. № 6. Pp. 7—20.
7. Kamensky D. V. Some features of the blanket method of presenting criminal law prohibitions in the US economy // The latest criminal law research — 2016: a collection of scientific papers / ed. Dr. Jurid. Sciences, Prof. O. V. Kozachenko. Mykolaiv: Ilion, 2016. Pp. 70—73.
8. Yani P. S. Actual problems of criminal liability for economic and official crimes. M., 1997. 97 p.
9. Mikhailov I. M. Some aspects of the interdisciplinary connection of criminal law (on the example of the criminal law provided for in Article 199 of the Criminal Code of Ukraine) // Science of criminal law in the system of interdisciplinary relations: materials of the international. scientific-practical Conf., Oct. 9—10. 2014 / editor: V. Ya. Tatsiy (ed.), V. I. Borisov (Deputy Editor-in-Chief) and others. Kharkiv: Pravo, 2014. Pp. 484—487.

Каменский Д. В. К вопросу о бланкетном способе конструирования уголовно-правовых запретов (на примере норм раздела VII Особенной части УК Украины).

Статья посвящена анализу бланкетного способа описания диспозиций уголовно-правовых запретов, в частности норм раздела VII Особенной части УК Украины. Установлено, что в случае применения бланкетных диспозиций содержание уголовно-правового деяния определяется как законом об уголовной ответственности, так и нормами других отраслей права; в то же время такие диспозиции не заменяют нормы уголовного права, выполняя в таких случаях вспомогательную, уточняющую функцию. Определено, что бланкетный способ описания экономических статей уголовного законодательства обусловлен особым значением уголовного запрета, который защищает экономику как регулятор отношений, регламентируемых некриминальными правовыми актами.
Ключевые слова: бланкетная диспозиция, экономическое преступление, нормативно-правовой акт, диспозиция, регулятивное законодательство.

Kamensky D. V. On the issue of the blanket method of constructing criminal law prohibitions (based on provisions of Section VII of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine).

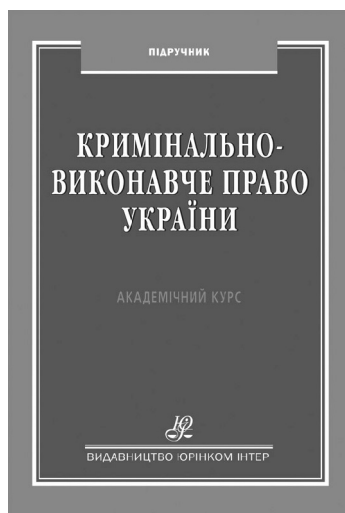
The article examines the blanket method for describing dispositions of criminal law prohibitions, in particular, the norms of Section VII of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine. It has been established that when using blanket dispositions, the content of a criminal act is determined both by the law on criminal liability and by the norms of other branches of law; at the same time,

such dispositions do not replace criminal law provisions, while performing in such cases auxiliary, clarifying function. It is determined that the blanket way of describing economic articles of criminal legislation is due to the special meaning of a criminal prohibition, which protects the economy as a regulator of relations by non-criminal legal acts.

In the norms of the Criminal Code of Ukraine on economic crimes considered in the article, the domestic legislator pragmatically concretized the semantic links between the norm of the criminal and special regulatory law, which should be taken positively. It was established that in this way, firstly, the limits of the volume of unlawful behavior are clearly established, beyond which the representatives of law enforcement practice are strictly prohibited from going out during the criminal-legal assessment of the deed. At the same time, here, to a certain extent, the work of the law enforcement officer is facilitated, since normative acts of a non-criminal direction have been concretized, which should be relied upon in the investigation and further judicial proceedings. Secondly, such a normatively specific approach to the construction of criminal law prohibitions obviously contributes to the unification and simplification of approaches to socially dangerous acts in the economic sphere. It shows that the state does not need numerous laws and regulations, which are textually, chronologically and legally distorted.

It has been established defined that the reform of the object and system of norms on crimes against the order of economic activity should have as its main task the careful development of specific criminal law norms in order to create the cross-sectoral mechanism of legal regulation.

Key words: *blanket disposition, economic crime, legal act, disposition, regulatory law.*

Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С.

Кримінально-виконавче право України. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 432 с.

ISBN 978-966-667-760-3

Підручник підготовлений з урахуванням змін чинного законодавства та відповідає навчальній програмі курсу дисципліни «Кримінально-виконавче право». Висвітлено порядок та умови виконання покарань в Україні на сучасному етапі розвитку держави, загальні засади організації та здійснення діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України, розглянуто систему міжнародних стандартів та правил у сфері поводження із засудженими та проаналізовано зміст основних із них.

Розрахований на студентів та викладачів юридичних вищих навчальних закладів, практичних працівників кримінально-виконавчої системи та широкий загал читачів, які цікавляться розглядуваною проблематикою.